

Герасименко Роман Ігорович

Студент 2-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПІ»

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Актуальною проблемою в розбудові правової держави в Україні є повне заперечення юридичної сили правової норми, нехтування правовими принципами та байдуже ставлення до них (чим фактично і є правовий нігілізм). Наразі науковці більше приділяють увагу правосвідомості та правовій культурі, але зовсім мало уваги приділяють негативним явищам, одним з яких є правовий нігілізм. Хоча це явище відіграє неабияку роль в розбудові правової держави. Україна не є винятком.

Правовий нігілізм повністю протиставляється високому рівню правової культури правової держави. Правову державу не можна побудувати без достатнього рівня знань населення та розуміння правових приписів (високого рівня правової культури). Крім того, правовий нігілізм може бути причиною високого рівня злочинності в державі, а також сприяти політичній нестабільності.

Однією з причин існування правового нігілізму в нашій державі є тривалий час існування правової системи з командними методами управління. 70 років «соціалістичного режиму», який характеризувався неповагою та цинізмом до людських цінностей, нерівністю осіб перед законом та судом, несправедливістю та неадекватністю покарань по відношенню до злочинів.

Іншою причиною є декларативний характер багатьох правових норм та відсутність дієвого механізму реалізації законодавчих приписів. Ця декларативність виникає через неузгодженість норм в різних галузях права. Причинами цього є: застарілість чинного законодавства (Кодекс законів про працю – 1960р, Кримінально-процесуальний кодекс – 1960р., Житловий кодекс – 1984р. тощо.), непослідовність проведення реформ, невизначеність у здійсненні реформ тощо.

Важливою проблемою також є політична нестабільність, швидка зміна політичної влади, а отже і напрямків політики та реформ (актуально протягом останніх 10 років). Це сприяє також низькій якості нормативно-правових актів і навіть наявності нормативних актів, які суперечать один одному.

Негативним явищем в українському суспільстві є наявність певної деформації правової свідомості не тільки у громадян, а ще й у представників державної влади та посадовців. Це є парадоксальним явищем, оскільки кожний посадовець повинен мати високий рівень правової культури, а завданням органів державної влади є здійснення правового виховання населення. Але спостерігається не тільки виховання правової свідомості і правової культури, а ще й нехтування самими посадовцями правовими нормами, часом навіть тих, які саме ними приймаються.

Тому завданням правової держави є звести до мінімуму існування правового нігілізму та ліквідувати його причини у всіх сферах суспільних відносин серед усіх верств населення. Для цього потрібно розробити чітку політику, систему заходів по усуненню всіх явищ, які здійснюють негативний вплив на суспільні відносини. Ця система повинна включати:

- проведення стабільної економічної політики;
- проведення заходів по підвищенню рівня життя населення;
- налагодження судової системи, яка працюватиме неухильно від принципів судочинства;
- реалізацію в життя принципу верховенства права;
- реалізацію прав та свобод людини і громадянина і їх гарантій, а також системи захисту цих прав та свобод;
- боротьбу з корупційною діяльністю;
- боротьбу зі злочинністю та встановлення об'єктивного покарання за злочин;
- встановлення чіткої компетенції державних органів та суворої відповідальності за порушення посадовцями законодавства;

– здійснення правоохоронної функції держави через спеціально уповноважені органи;

– і найголовніше: дотримання законності і правопорядку усіма суб'єктами суспільних відносин тощо.

Побудувати правову державу, створити громадянське суспільство можна лише через високу правову культуру населення та повагу до правових норм. Тому держава має здійснювати правове виховання населення, а також інші не менш важливі функції.